

Határozatok Tára

JULIANE KOKOTT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2020. április 30.¹

C-254/19. sz. ügy

**Friends of the Irish Environment Limited
kontra
An Bord Pleanála,
a Shannon LNG Limited részvételével**

(a High Court [felsőbbíróság, Írország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – 92/43/EGK irányelv – A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme – A tervek és projektek hatásainak megfelelő vizsgálata – Alkalmazási kör – Cseppfolyósított földgáz gázzá történő visszaalakítására szolgáló terminál építésére vonatkozó engedély időtartamának meghosszabbítása – Egységes művelet”

I. Bevezetés

1. Az élőhelyvédelmi irányelv² 6. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy az adott védett természeti terület megőrzésével kapcsolatos célkitűzéseket figyelembe véve előzetes vizsgálatot kell lefolytatni minden olyan terv vagy projekt hatásait illetően, amely valószínűleg jelentős hatással lesz e természeti területre. Viszont e rendelkezés értelmében vett terv vagy projekt-e egy tíz évre szóló építési engedély további öt évvel történő meghosszabbítása? Vagy az eredeti engedélyt és a meghosszabbítást egységes műveletnek kell tekinteni, minek okán nincs szükség további vizsgálatra? Ezt a kérdést kell tisztázni a High Court (felsőbbíróság, Írország) által indított jelen előzetes döntéshozatali eljárásban.

¹ Eredeti nyelv: német.

² A környezetvédelem területén elfogadott egyes irányelveknek a Horvát Köztársaság csatlakozására tekintettel történő kiigazításáról szóló, 2013. május 13-i 2013/17/EU tanácsi irányelvvel (HL 2013. L 158., 193. o.) módosított, a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.).

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

2. Az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (2) és (3) bekezdése az alábbiak szerint szabályozza az olyan tervek és projektek engedélyezését, amelyek valószínűleg jelentős hatással lesznek az élőhelyvédelmi irányelv vagy a madárvédelmi irányelv³ alapján védelemben részesített természeti területre:

„(2) A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket a különleges természetvédelmi területeken [helyesen: különleges természetmegőrzési területeken] található olyan természetes élőhelytípusok és olyan fajok élőhelyei károsodásának és megzavarásának megakadályozására [helyesen: a természetes élőhelytípusok és fajok élőhelyei károsodásának, valamint olyan fajok megzavarásának megakadályozására], amelyek céljára az egyes területeket kijelölték, amennyiben a zavarás mértéke ezen irányelv céljaira tekintettel jelentős hatással lehet.

(3) Figyelembe véve az adott természeti terület védelmével [helyesen: megőrzésével] kapcsolatos célkitűzéseket, megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy program [helyesen: projekt] hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy program [helyesen: projekt] részeként valószínűleg jelentős hatással lesz arra. A természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának eredményét figyelembe véve, továbbá a (4) bekezdés rendelkezéseinek értelmében [helyesen: rendelkezéseire is figyelemmel] az illetékes nemzeti hatóságok csak azután hagyják jóvá az érintett tervet vagy programot [helyesen: projektet], ha megbizonyosodtak arról, hogy az nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét, és miután – adott esetben – kikérték a lakosság véleményét is.”

B. Az ír jog

3. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem szerint a Planning and Development Act 2000 (No. 30 of 2000) (a területrendezésről és városfejlesztésről szóló 2000. évi törvény [2000. évi 30. sz. törvény], továbbiakban: 2000. évi PDA) alábbi rendelkezései relevánsak.

4. A 2000. évi PDA 40. szakaszának (1) bekezdése arról rendelkezik, hogy az építési engedély építési szakaszának lejártát követően az engedély hatályát veszti:

„40. – (1) Figyelemmel a (2) bekezdésben foglaltakra, a jelen Részben foglaltak szerint megadott engedély a megfelelő időtartam lejártával (anélkül azonban, hogy ez bármely olyan intézkedés érvényességét hátrányosan érintené, amelyre a szóban forgó időtartam lejártát megelőzően az engedély alapján sor került),

- a) amennyiben az engedéllyel érintett projekt kivitelezését nem kezdik meg a szóban forgó határidőn belül, a teljes projekt tekintetében, illetve
- b) amennyiben a projekt kivitelezését megkezdik a szóban forgó határidőn belül, a projekt azon része tekintetében, amelyet a fenti határidőn belül nem fejeztek be,

hatályát veszti.”

³ A 2013/17 irányelvvel módosított, a vadon élő madarak védelméről szóló, 2009. november 30-i 2009/147/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2010. L 20., 7. o.).

5. A 2000. évi PDA 42. szakasza rendelkezik az építési engedély időtartamának meghosszabbításáról. Röviden, a 42. szakasz két eltérő jogalapot határoz meg, amely alapján az időtartam meghosszabbítása iránti kérelem előterjeszhető. Az első arra vonatkozik, amikor az építési engedély alapján a meghosszabbítani kért időtartamon belül már érdemi munkálatokat végeztek, és a projekt kivitelezését észszerű időn belül be fogják fejezni. A második esetben a kérelmező befolyásán kívül álló olyan kereskedelmi, gazdasági vagy műszaki jellegű megfontolások merültek fel, amelyek jelentősen hátráltatták a projekt megkezdését vagy az építési engedély szerinti érdemi munkák elvégzését.

6. A második jogalap, vagyis a kereskedelmi, gazdasági vagy műszaki megfontolások tekintetében számos biztosítékot beépítettek a 42. szakaszba annak érdekében, hogy a stagnáló építési engedélyek ne veszélyeztessék a területrendezési politikák fejlődését. Például az időtartam meghosszabbítása nem engedélyezhető, ha az engedély időpontja óta olyan jelentős változások következtek be a fejlesztési tervben foglalt fejlesztési célkitűzések tekintetében, amelyek következtében a projekt többé nem lenne összhangban az adott területre irányadó megfelelő tervezéssel és fenntartható fejlődéssel. Az is szükséges továbbá, hogy ne álljon fenn ellentmondás a miniszteri iránymutatásokkal.

7. Ezzel összefüggően beépítettek egy további biztosítékot a KHV-irányelvvel⁴ és az élőhelyvédelmi irányelvvel való összhang biztosítása érdekében egyaránt. Közelebbről, amennyiben az építkezés még nem kezdődött meg, a helyi építési hatóságnak meg kell győződnie arról, hogy az építési engedély megadását megelőzően lefolytatták a környezeti hatásvizsgálatot vagy a megfelelő vizsgálatot, vagy – szükség esetén – mindkét említett vizsgálatot (a 42. szakasz (1) bekezdése (a) pontja (ii) alpontjának (IV) alpontja).

8. A 42. szakasz még egy további biztosítékot tartalmaz arra vonatkozóan, hogy milyen hosszú időre engedélyezhető az időtartam meghosszabbítása. Kifejezetten rögzítésre került, hogy a kiegészítő időtartam nem haladhatja meg az öt évet. Továbbá az időtartam meghosszabbítása mindössze egy alkalommal kérelmezhető.

9. A 2000. évi PDA 146B. és 146C. szakasza olyan eljárást szabályoz, amellyel egy bizonyos típusú, stratégiai jelentőségű infrastruktúra-fejlesztés esetén rendelkezésre álló építési engedély módosítható. E szakaszok nem tartalmaznak kifejezett rendelkezést az élőhelyvédelmi irányelv szempontjából történő előzetes vizsgálat vagy hatásvizsgálat elvégzése tekintetében.

10. A 2000. évi PDA 50. szakasza rögzíti, hogy valamely személy kizárólag bírósági felülvizsgálat iránti kérelem benyújtásával vitathatja az építési engedély érvényességét. A kérelem benyújtásának határideje nyolc hét. A High Court (felsőbíróság) bizonyos meghatározott körülmények esetén mérlegelheti a határidő meghosszabbítását.

11. Ennek a határidőnek a fennállását a nemzeti bíróságok úgy értelmezik, mint amely kizárja, hogy a peres fél – később hozott építési határozatot érintő bírósági felülvizsgálati eljárásban – lényegét tekintve olyan korábbi építési engedély vonatkozásában emeljen kifogást, amelynek tekintetében a határidő már régen lejárt. Ezt a bíróság a kereset tartalma alapján, nem pedig pusztán a formális kereseti kérelem szerint állapítja meg.

III. A tényállás és az előzetes döntéshozatal iránti kérelem

12. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből a következő tényállás állapítható meg.

13. 2008. március 31-én az An Bord Pleanála – ír területrendezési tanács – gázterminál, pontosabban cseppfolyósított földgáz gázzá történő visszaalakítására szolgáló terminál építésére adott engedélyt.

⁴ A 2014. április 16-i európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2014. L 124., 1. o.) módosított, az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2011. december 13-i 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 26., 1. o.).

14. A tervezett projekt helyét tekintve két jelenlegi Natura 2000 területtel lenne határos, nevezetesen a „Lower River Shannon” (a Shannon folyó alsó szakasza) élőhelyvédelmi irányelv szerinti különleges természetmegőrzési területtel (területkód: IE0002165) és a „River Shannon and River Fergus Estuaries” (a Shannon folyó és a Fergus folyó torkolatai) madárvédelmi irányelv szerinti különleges védelmi területtel (területkód: IE0004077).

15. Az engedélyt olyan nemzeti jogi szabályozás alapján adták ki, amely nem ültette át megfelelően az élőhelyvédelmi irányelvet. Az építési engedély megadásáról szóló hivatalos határozat ezért egyáltalán nem hivatkozik az élőhelyvédelmi irányelvre, és a két európai természetmegőrzési területéről, illetve védelmi területéről sem tesz említést. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem szerint ebből következően a szóban forgó határozat nem tekinthető olyanak, mint amely „teljes, pontos és végleges megállapításokat és következtetéseket [tartalmaz], amelyek minden észszerű tudományos kételyt eloszlatnak [a] [...] tervezett munkálatok hatásait illetően”.⁵

16. Az engedély tízéves időkorlátot határozott meg a tervezett építési munkák elvégzésére és befejezésére (a továbbiakban: építési szakasz). A gázterminál ezt követő üzemelésére (a továbbiakban: üzemelési szakasz) nem vonatkozott időbeli korlát.

17. A jelen esetben a szóban forgó tízéves időszak alatt az építési munkák meg sem kezdődtek. A projektgazda magyarázata szerint a késedelmek többek között a nemzeti gázelosztó-hálózatához való hozzáférésre vonatkozó ír szabályozásban bekövetkező változások miatt, valamint, még általánosabban, a 2008-as gazdasági helyzet következtében merültek fel.

18. 2017 szeptemberében a projektgazda kérelmet nyújtott be a projekt feltételeinek módosítása iránt, az építési szakasz további öt évvel történő meghosszabbítása érdekében. A területrendezési tanács határozatban helybenhagyta a fenti kérelmet, aminek eredményeképpen az építési szakasz immáron 2023. március 31-én telik le.

19. Az építési szakasz meghosszabbítását a Friends of the Irish Environment bírósági felülvizsgálati eljárás keretében megtámadta a High Court (felsőbíróság) előtt.

20. A High Court (felsőbíróság) ezért a következő kérdésekkel fordul a Bírósághoz:

- 1) A területfejlesztési engedély időtartamának meghosszabbításáról hozott határozat a projekt jóváhagyásának minősül-e, amely miatt alkalmazandó az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése?
- 2) A fenti 1) kérdésre adandó választ befolyásolja-e bármelyik alábbi megfontolás?
 - a) A területfejlesztési engedélyt (amelynek időtartamát meg kívánják hosszabbítani) olyan nemzeti jogi rendelkezés alapján adták meg, amely nem megfelelően hajtotta végre az élőhelyvédelmi irányelvben foglaltakat, mivel a jogszabályok helytelenül egy tekintet alá vették az élőhelyvédelmi irányelv szerinti megfelelő vizsgálatot és a KHV-irányelv szerinti környezeti hatásvizsgálatot.
 - b) Az eredetileg megadott területfejlesztési engedély nem tartalmazza, hogy az engedély iránti kérelmet az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének 1. szakasza vagy 2. szakasza szerint elbírálták-e, valamint nem tartalmaz „teljes, pontos és végleges megállapításokat és következtetéseket, amelyek minden észszerű tudományos kételyt eloszlatnak az érintett [területen] tervezett munkálatok hatásait illetően”, a 2011. november 24-i Bizottság kontra Spanyolország ítéletben (C-404/09, EU:C:2011:768) előírtak szerint.

⁵ A High Court (felsőbíróság) e tekintetben a 2011. november 24-i Bizottság kontra Spanyolország (Alto Sil) ítéletre (C-404/09, EU:C:2011:768, valószínűleg a 100. pont) hivatkozik.

- c) A területfejlesztési engedély eredeti időtartama lejárt, és ennek eredményeképpen az engedély az egész projekt tekintetében hatályát veszítette. A területfejlesztési engedély alapján mindaddig nem lehet építési munkát végezni, amíg az esetleges meghosszabbításáról nem döntenek.
- d) A területfejlesztési engedély alapján egyáltalán nem végeztek építési munkát.
- 3) Amennyiben az 1) kérdésre igenlő válasz adandó, milyen megfontolásokat kell az illetékes hatóságnak figyelembe vennie az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése alapján lefolytatott vizsgálat 1. szakasza során? Az illetékes hatóságnak például figyelembe kell-e vennie bármelyik vagy az összes alábbi megfontolást:
- vannak-e a javasolt munkákat és használatot érintő változások;
 - történt-e változás a környezeti szabályozási háttérben, például a területfejlesztési engedély megadásáról szóló határozat meghozatalát követően az európai területek kijelölését illetően;
 - történtek-e jelentőséggel bíró változások a tudományos ismeretek terén, például elérhetők-e naprakészebb felmérések az európai területek minősített érdekeit illetően?
- Vagy, az illetékes hatóságnak a teljes projekt környezeti hatásait értékelnie kell?
- 4) Kell-e bármilyen különbséget tenni
- az olyan területfejlesztési engedély között, amely valamely tevékenység időtartamára vonatkozóan határidőt állapít meg (üzemelési szakasz), és
 - az olyan területfejlesztési engedély között, amely csak arra az időtartamra vonatkozóan állapít meg határidőt, amely alatt építési munkákra sor kerülhet (építési szakasz), ugyanakkor – feltéve, hogy az építési munkákat befejezik a szóban forgó határidőn belül – a tevékenység vagy üzemelés tekintetében nem szab határidőt?
- 5) A nemzeti bíróság azon kötelezettsége, hogy a jogszabályokat, amennyire lehetséges, az élőhelyvédelmi irányelv és az Aarhusi Egyezmény rendelkezéseivel összhangban értelmezze, milyen mértékben függ – amennyiben függ egyáltalán – attól a követelménytől, hogy a jogvitában részes felek ezekre az értelmezési kérdésekre kifejezetten hivatkoztak? Még pontosabban, ha a nemzeti jog két döntéshozatali folyamatról rendelkezik, amelyek közül csak az egyik biztosítja az élőhelyvédelmi irányelvnek való megfelelést, a nemzeti bíróság köteles-e oly módon értelmezni a nemzeti jogszabályokat, hogy kizárólag az összhangban álló döntéshozatali folyamatra lehet hivatkozni, függetlenül attól, hogy az előtte folyó eljárásban részt vevő felek erre a pontos értelmezésre konkrétan nem hivatkoztak?
- 6) Amennyiben a fenti 2. a) kérdésre adandó válasz alapján vizsgálni szükséges, hogy a területfejlesztési engedélyt (amelynek időtartamát meg kívánják hosszabbítani) a nemzeti jog olyan rendelkezése alapján adták-e meg, amely az élőhelyvédelmi irányelvet nem megfelelően hajtotta végre, a nemzeti bíróság köteles-e mellőzni az olyan nemzeti eljárásjogi szabály alkalmazását, amely kizárja, hogy a kifogást emelő személy megkérdőjelezze egy korábbi (lejárt) területfejlesztési engedély érvényességét egy engedély iránti későbbi kérelemmel összefüggésben? Ellentétes-e egy ilyen nemzeti eljárásjogi szabály a 2016. november 17-i Stadt Wiener Neustadt ítéletben (C-348/15, EU:C:2016:882) a közelmúltban újból megállapított jogorvoslati kötelezettséggel?

21. A Friends of the Irish Environment, az An Bord Pleanála, azaz az ír területrendezési tanács és az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket terjesztett elő. Mivel a Bíróság úgy ítéli meg, hogy elegendő információval rendelkezik, mellőzte a tárgyalás tartását.

IV. A jogkérdésről

22. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem első, második és negyedik kérdése azt kívánja tisztázni, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése egyáltalán alkalmazható-e egy építési engedély meghosszabbítására. Ezzel szemben a harmadik kérdés annak előzetes vizsgálatára vonatkozik, hogy a meghosszabbításról szóló határozat jelentős hatással lehet-e védett természeti területekre, amely folytán a teljes vizsgálatot le kellene folytatni. Az ötödik kérdéssel a High Court (felsőbbíróság) azt kívánja megtudni, hogy hivatalból köteles-e a nemzeti jogot az élőhelyvédelmi irányelvvel összhangban értelmezni, vagy erre az eljárásban részes feleknek kell hivatkozniuk. Végül a hatodik kérdés a meghosszabbításról szóló határozat elleni kifogások vizsgálata szempontjából az eredeti engedély kötelező erejére vonatkozik.

A. Az 1., 2. és 4. kérdés – Az előzetes vizsgálatra vonatkozó kötelezettség

23. Az együtt vizsgálandó első, második és negyedik kérdés annak tisztázására irányul, hogy a valamely létesítmény építésére vonatkozó engedély időtartamának meghosszabbításáról hozott határozat a projekt jóváhagyásának minősül-e, minek okán alkalmazni kell az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdését. Ennek keretében a High Court (felsőbbíróság) a második kérdéssel azt kívánja megtudni, hogy e tekintetben mely megfontolások irányadóak. A negyedik kérdést úgy értelmezem, hogy a jelen ügyben másként kell-e megítélni az építési szakasz meghosszabbítását, mint az üzemelési szakasz meghosszabbítását, amely egy, atomerőművek üzemeltetési időtartamának meghosszabbítására vonatkozó, újabb keletű ítélet⁶ tárgyát képezte.

24. Az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke a tagállamokkal szemben egy sor egyedi kötelezettséget és eljárást állapít meg azzal a céllal, hogy – amint ezen irányelv 2. cikkének (2) bekezdéséből kitűnik – biztosítsa az európai uniós jelentőségű természetes élőhelyek, valamint vadon élő állat- és növényfajok kedvező védettségi állapotának fenntartását, illetve adott esetben annak helyreállítását.⁷

25. Az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése e célból olyan vizsgálati eljárást ír elő, amelynek célja, hogy előzetes vizsgálati mechanizmus segítségével biztosítsa, hogy valamely tervet vagy projektet csak akkor lehessen jóváhagyni, amennyiben nem befolyásolja hátrányosan az érintett természeti terület épségét.⁸

26. Az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése e célra két szakaszt különböztet meg. Az e rendelkezés első mondatában rögzített első szakasz valamely tervnek vagy projektnek valamely védett területre kifejtett hatásaira vonatkozó megfelelő vizsgálat lefolytatásának kötelezettségét írja elő a tagállamok számára, amennyiben a szóban forgó terv vagy projekt jelentős hatással lehet e területre. Az e rendelkezés második mondatában foglalt, az említett hatásvizsgálatot követő második szakasz egy ilyen terv vagy projekt jóváhagyását attól teszi függővé, hogy az nem befolyásolja hátrányosan az érintett természeti terület épségét, az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (4) bekezdésének rendelkezéseit figyelembe véve.⁹

6 2019. július 29-i Inter-Environnement Wallonie és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ítélet (C-411/17, EU:C:2019:622).

7 2016. július 21-i Orleans és társai ítélet (C-387/15 és C-388/15, EU:C:2016:583, 31. pont); 2018. április 17-i Bizottság kontra Lengyelország (Białowieża-erdő) ítélet (C-441/17, EU:C:2018:255, 106. pont).

8 2004. szeptember 7-i Waddenvereniging és Vogelbeschermingsvereniging ítélet (C-127/02, EU:C:2004:482, 34. pont); 2018. április 17-i Bizottság kontra Lengyelország (Białowieża-erdő) ítélet (C-441/17, EU:C:2018:255, 108. pont).

9 2013. április 11-i Sweetman és társai ítélet (C-258/11, EU:C:2013:220, 29. és 31. pont); 2018. április 17-i Bizottság kontra Lengyelország (Białowieża-erdő) ítélet (C-441/17, EU:C:2018:255, 110., 111. és 115. pont); 2018. november 7-i Coöperatie Mobilisation for the Environment és társai ítélet (C-293/17 és C-294/17, EU:C:2018:882, 92. és 99. pont).

27. A tagállami bíróság kétségei azon alapulnak, hogy a gázterminál létesítését a 2008. évi határozattal már jogerősen engedélyezték, és a jogvita tárgyát képező 2018. évi határozat csupán meghosszabbította ezen engedély időbeli hatályát. Így azt kell tisztázni, hogy e második határozat az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének második mondata értelmében valamely tervezet vagy projekt jóváhagyásának minősül-e.

28. E tekintetben először meg kell állapítani, hogy az ír területrendezési tanács e projektet jóváhagyta azzal, hogy 2018-ban megadta a jogvita tárgyát képező engedélyt. Az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének második mondata értelmében ilyen jóváhagyásra csak akkor kerülhet sor, ha a hatóság a hatásvizsgálat eredményeinek figyelembevételével megállapította, hogy a tervezet nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét.

29. Az ír területrendezési tanács ezzel szemben arra hivatkozik, hogy a Bíróság az üzemeltetési engedély meghosszabbítását a létesítményt fizikailag érintő munkálatok vagy beavatkozások hiányában nem tekinti valamely projekt KHV-irányelv értelmében vett engedélyezésének.¹⁰ E kifogás azonban nem meggyőző, mivel a KHV-irányelv – amelynek tárgya a projektek környezetre gyakorolt hatásainak általános vizsgálata – projektfogalmát érintő meghatározás korlátozóbb, mint az élőhelyvédelmi irányelvből következő meghatározás.¹¹ Ezen túlmenően a KHV-irányelv mércéje szerint is projektengedélyezésről van szó, mivel az engedély meghosszabbítása nélkül a gázterminál nem építhető meg, tehát nem végezhető el a létesítményt fizikailag érintő, tervezett munkálatok vagy beavatkozások.

30. Ugyanakkor mellőzhető lehet a meghosszabbítás vizsgálata, amennyiben azt és a 2008. évi határozatot egyetlen, egységes műveletnek kell tekinteni. Az ilyen egységes művelet megvalósítására irányuló további lépésekhez nem lenne szükség az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése szerinti újabb vizsgálatra.¹²

31. Egyrészt a Bíróság szerint valamely ismétlődő tevékenység, amelyet a nemzeti jog alapján az élőhelyvédelmi irányelv hatálybalépését megelőzően engedélyeztek, ugyanakkor minden későbbi beavatkozáskor ezen irányelv értelmében külön projektnek minősülhet. Ellenkező esetben e tevékenység ugyanis állandóan ki lenne vonva az érintett területre gyakorolt hatások mindenféle előzetes vizsgálata alól.¹³

32. Másrészt a Bíróság ennek ellenére megengedi, hogy bizonyos tevékenységeket – figyelemmel többek között azok gyakoriságára, jellegére vagy elvégzésének feltételeire – egységes műveletnek tekintsenek, így e tevékenységek az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének értelmében vett egy és ugyanazon projektnek tekinthetők.¹⁴ Ebben az esetben csak az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (2) bekezdése szerinti károsítási tilalom alkalmazása jöhetne szóba,¹⁵ amely csak bizonyos körülmények között követeli meg a védett természeti területek megőrzési célkitűzéseivel való összeegyeztethetőség vizsgálatát.¹⁶

10 2011. március 17-i Brussels Hoofdstedelijk Gewest és társai ítélet (C-275/09, EU:C:2011:154, 24. pont); 2012. április 19-i Pro-Braine és társai ítélet (C-121/11, EU:C:2012:225, 32. pont). Lásd azonban az Inter-Environnement Wallonie és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ügyre vonatkozó indítványomat (C-411/17, EU:C:2018:972, 66. és azt követő pontok). A Bíróság ezen ügyben hozott ítéletét úgy értelmezem, hogy nem volt szükség arra, hogy a fennálló ítélkezési gyakorlattal kapcsolatos kétségeimről határozzon.

11 2018. november 7-i Coöperatie Mobilisation for the Environment és társai ítélet (C-293/17 és C-294/17, EU:C:2018:882, 65. és 66. pont).

12 Ebben az értelemben: 2010. január 14-i Stadt Papenburg ítélet (C-226/08, EU:C:2010:10, 48. pont); 2018. november 7-i Coöperatie Mobilisation for the Environment és társai ítélet (C-293/17 és C-294/17, EU:C:2018:882, 80. pont).

13 2004. szeptember 7-i Waddenvereniging és Vogelbeschermingsvereniging ítélet (C-127/02, EU:C:2004:482, 28. pont); 2010. január 14-i Stadt Papenburg ítélet (C-226/08, EU:C:2010:10, 41. és 42. pont); 2018. november 7-i Coöperatie Mobilisation for the Environment és társai ítélet (C-293/17 és C-294/17, EU:C:2018:882, 77. pont); 2019. július 29-i Inter-Environnement Wallonie és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ítélet (C-411/17, EU:C:2019:622, 127. pont).

14 2010. január 14-i Stadt Papenburg ítélet (C-226/08, EU:C:2010:10, 47. pont); 2018. november 7-i Coöperatie Mobilisation for the Environment és társai ítélet (C-293/17 és C-294/17, EU:C:2018:882, 78. pont); 2019. július 29-i Inter-Environnement Wallonie és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ítélet (C-411/17, EU:C:2019:622, 128. pont).

15 2010. január 14-i Stadt Papenburg ítélet (C-226/08, EU:C:2010:10, 49. pont).

16 Lásd: 2016. január 14-i Grüne Liga Sachsen és társai ítélet (C-399/14, EU:C:2016:10, 44. pont).

33. Ezen ítélkezési gyakorlat az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének időbeli alkalmazhatóságára tekintettel alakult ki. Egy korábbi, először a védelmi rendszer alkalmazhatósága előtt engedélyezett projekt esetében e rendszer későbbi alkalmazása ugyanis jelentős többlet lehet jelenthet, így a projektfejlesztő különös védelemre érdemes. Az ítélkezési gyakorlat ezért véleményem szerint arra irányul, hogy a 6. cikk (3) bekezdése szerinti vizsgálati kötelezettségek behatárolt korlátozása útján védje a projektfejlesztők jogos bizalmát.

34. A jelen ügyben ugyan nem ismétlődő tevékenységről van szó, a 2008. évi eredeti engedély és a jogvita tárgyát képező engedély azonban ugyanarra a projektre vonatkozik. A területrendezési tanács egyébiránt kiemeli, hogy a jogvita tárgyát képező engedély a projekt terjedelmét és a környezetre, különösen az érintett védett természeti területekre gyakorolt esetleges hatásait – az építési szakasz meghosszabbításától eltekintve – nem módosította.

35. A meghosszabbításról szóló határozat jellege és körülményei ugyanakkor az ellen szólnak, hogy azt a 2008. évi engedéllyel együtt egységes műveletnek tekintsük, és ezzel a projektet az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének a szövege alapján indokolt alkalmazásával szemben előnyben részesítsük.

36. *Először is*, a jelen ügyben *nem* olyan korábbi projektről van szó, amelyet azelőtt engedélyeztek, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése alkalmazhatóvá vált volna. E követelmények már a 2008. évi engedélyre is vonatkoztak. Ezért uniós jogi szempontból jóval kevésbé indokolt, hogy a projektfejlesztőt az egységes művelet jogi alakzata révén védelemben részesítsük.

37. A 2008. évi engedély kellő vizsgálata esetén ugyanis a meghosszabbításról szóló határozat hatásvizsgálata igen korlátozott ráfordítással járna. Lényegében a korábbi vizsgálatra lehetne hivatkozni, és csak az azóta bekövetkezett változásokat kellene figyelembe venni.

38. Ha azonban az eredeti projektet a 6. cikk (3) bekezdésének megsértésével engedélyezték, úgy a projektfejlesztő jóval kevésbé védelemre érdemes, mint egy olyan korábbi engedély esetén, amelyre még nem vonatkoztak a szigorúbb követelmények. Ez annál inkább így van, mivel a 6. cikk (3) bekezdése szerinti hatásvizsgálat lényegi követelményei nem csupán az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben említett, nem sokkal a 2008. évi engedély megadását megelőzően Írországgal szemben hozott ítélet¹⁷ óta voltak ismertek, hanem azokat a Bíróság már jóval korábban pontosította.¹⁸ A projektfejlesztőnek éppen egy olyan nagyprojekt esetében, mint amelyről a jelen ügyben szó van, tisztában kellett lennie az uniós jog e követelményeivel, még ha a 2008. évi engedély a nemzeti jognak adott esetben meg is felelt.

39. *Másodszor*, az ír jog kifejezetten rögzíti, hogy az építési szakasz meghosszabbításához új engedély szükséges. Ennek megfelelően a High Court (felsőbb bíróság) a 2. kérdés c) pontjában helyesen utal arra, hogy a gázterminál létesítése a jogvita tárgyát képező engedély nélkül nem lenne lehetséges, mivel az eredetileg megállapított építési szakasz lejárt.

40. A Bíróság az atomerőművek üzemeltetési időtartamának meghosszabbítására vonatkozó ítéletében ebben az értelemben hangsúlyozta, hogy a kérdéses létesítmények üzemeltetési időtartama már lejárt, illetve hamarosan lejárt volna, és azt csak a jogvita tárgyát képező szabályozás hosszabbította meg.¹⁹ Ezzel szemben egy vízi út ismétlődő karbantartási munkálatait, amelyeket a Bíróság lehetséges egységes műveletként ismert el,²⁰ már egyetlen engedélyben engedélyezték, mielőtt az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése alkalmazhatóvá vált volna.²¹

17 2007. december 13-i Bizottság kontra Írország ítélet (C-418/04, EU:C:2007:780).

18 2004. szeptember 7-i Waddenvereniging és Vogelbeschermingsvereniging ítélet (C-127/02, EU:C:2004:482, különösen az 59. pont).

19 2019. július 29-i Inter-Environnement Wallonie és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ítélet (C-411/17, EU:C:2019:622, 130. pont).

20 2010. január 14-i Stadt Papenburg ítélet (C-226/08, EU:C:2010:10, 47. pont).

21 2010. január 14-i Stadt Papenburg ítélet (C-226/08, EU:C:2010:10, 11. pont).

41. Az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének a meghosszabbításra történő alkalmazása egyébiránt megfelel a bizonyos munkálatok elvégzésének korlátozott időre történő engedélyezésével követett célnak. A határidő lejárta főszabály szerint lehetővé és szükségessé teszi annak felülvizsgálatát, hogy továbbra is fennállnak-e az engedély feltételei. Ezért például az ipari kibocsátásokról szóló irányelv²² és a növényvédő szerekről szóló rendelet²³ úgy rendelkezik, hogy az engedélyeket korlátozott időre kell megadni, és meghosszabbításuk előtt felül kell vizsgálni. Ezek az engedélyek ugyan nem valamely projekt építési szakaszára, hanem az üzemelési, illetve hasznosítási szakaszra vonatkoznak. Az építési szakasz tekintetében is érvényes azonban, hogy az irányadó körülmények és szabályozások a korlátozott időtartam lejártát követően eltérőek lehetnek, mint az első engedélyezéskor voltak.

42. E tekintetben mindenekelőtt *gyakorlati* jelentőséggel bír, hogy a 2008. évi engedélyt a nemzeti jog olyan rendelkezése alapján adták meg, amely az élőhelyvédelmi irányelvet nem megfelelően hajtotta végre (a 2. kérdés a) pontja), valamint hogy nem tartalmazott teljes, pontos és végleges megállapításokat és következtetéseket, amelyek minden észszerű tudományos kételyt eloszlattak volna a tervezett munkálatok hatásait illetően (a 2. kérdés b) pontja). Mindkettő ahhoz vezet, hogy a 2008. évi engedély vizsgálata csak nagyon korlátozott jelentőséggel bír a meghosszabbítás felülvizsgálata szempontjából.²⁴ Ha azonban az eredeti vizsgálat elégtelen volt, még inkább indokolt, hogy az esetleges hiányosságokat egy új határozat keretében orvosolják.²⁵

43. A jogbiztonság és a bizalomvédelem elve nem vezet más eredményhez. A 2008. évi engedély által megalapozott jogbiztonság és az esetleges jogos bizalom ugyanis csak arra az időszakra vonatkozhatott, amely alatt ezen engedély alapján a gázterminált meg lehetett építeni.

44. A jogvita tárgyát képező engedély azonban a 2008. évi engedély szerinti építési szakasz lejárta utáni időszakra vonatkozik. Ezen időszak tekintetében a korábbi engedély nem alapozhatott meg sem jogbiztonságot, sem jogos bizalmat. Épp ellenkezőleg, nem vitatott, hogy a gázterminál létesítése a jogvita tárgyát képező engedély nélkül nem lehetséges, mivel az eredetileg megállapított építési szakasz lejárt. Az új építési szakasz esetében azonban kialakultnak még nem tekinthető helyzetről van szó, így az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése alkalmazható.²⁶

45. Ezért a Friends of the Irish Environment megalapozottan él a – KHV-irányelvre vonatkozó – Wells ítélettel²⁷ való összehasonlítással. Ezen irányelv a jogbiztonság érdekében ugyan nem követeli meg a környezeti hatásvizsgálatot olyan esetekben, amelyekben a KHV-irányelv átültetésére kiszabott határidő lejárta után adtak ki engedélyt, az engedélyezési eljárás azonban formálisan ezen időpont előtt kezdődött (úgynevezett „Pipeline”-projektek).²⁸ Az olyan határozat azonban, amely egy fennálló engedély lejártának megakadályozásához szükséges, a KHV-irányelv értelmében új engedélynek minősül, amelyhez vizsgálat szükséges.²⁹

22 Az ipari kibocsátásokról (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése) szóló, 2010. november 24-i 2010/75/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2010. L 334., 159. o.; helyesbítések: HL 2012. L 158., 25. o.; HL 2017. L 22., 86. o.; HL 2017. L 158., 51. o.) 21. cikke.

23 A növényvédő szerek forgalomba hozataláról valamint a 79/117/EGK és a 91/414/EGK tanácsi irányelvek hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. október 21-i 1107/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2009. L 309, 1. o.) 5. cikke, valamint 14. és azt követő cikkei.

24 Lásd ehhez az alábbi 55. és 56. pontot.

25 A KHV-irányelvhez lásd: 2011. március 17-i Brussels Hoofdstedelijk Gewest és társai ítélet (C-275/09, EU:C:2011:154, 37. pont); 2016. november 17-i Stadt Wiener Neustadt ítélet (C-348/15, EU:C:2016:882, 44. pont).

26 Lásd: 2012. szeptember 11-i Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias és társai ítélet (C-43/10, EU:C:2012:560, 103. pont).

27 2004. január 7-i ítélet (C-201/02, EU:C:2004:12).

28 1998. június 18-i Gedeputeerde Staten van Noord-Holland ítélet (C-81/96, EU:C:1998:305, 23. és 24. pont); 2013. január 15-i Križan és társai ítélet (C-416/10, EU:C:2013:8, 94. és 95. pont).

29 2004. január 7-i Wells ítélet (C-201/02, EU:C:2004:12, 45–47. pont).

46. *Harmadszor*, a meghosszabbításról szóló határozat a jelen ügyben a munkálatok első ízben történő elvégzését teszi lehetővé, vagyis olyan intézkedést, amelyet az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése alapján meg kellene vizsgálni a tekintetben, hogy az érintett védett területekre jelentős hatással lehet-e. E hatás veszélye azonban meghatározó jelentőséggel bír abból a szempontból, hogy szükség van-e a hatásvizsgálatra,³⁰ mivel a vizsgálat célja az ilyen veszélyek megelőzése.³¹

47. Ez lényeges különbséget jelent a bizonyos körülmények között egységes műveletként elismerhető ismétlődő tevékenységekhez³² képest, mivel az ilyen intézkedések változatlan ismétlődés esetén főszabály szerint nem járnak további hatással a védett területre.

48. A 2. kérdés d) pontja arra vonatkozik, hogy e harmadik szempont olyan jelentős-e, hogy a meghosszabbításról szóló határozatot nem kell vizsgálni, ha a projekt megvalósítására irányuló bizonyos munkálatokat már elvégeztek, vagyis a hatások egy része már bekövetkezett.

49. Erre a kérdésre a jelen eljárásban azonban nem kell válaszolni, mivel még nem végeztek munkálatokat. Ezen túlmenően az előzetes döntéshozatal iránti kérelem szerint az ilyen munkálatok sem keletkeztek volna ahhoz való jogot, hogy a projektet az engedélyezett építési szakasz lejártát követően fejezzék be.³³

50. Ezért a valamely létesítmény építésére vonatkozó engedély időtartamának meghosszabbításáról hozott olyan határozat, amelynek hiányában nem lehet munkálatokat végezni, a projekt önálló járványának tekintendő, így az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése alkalmazandó.

B. 3. kérdés – Előzetes vizsgálat

51. A harmadik kérdéssel a High Court (felsőbíróság) azt kívánja megtudni, hogy milyen megfontolásokat kell az illetékes hatóságnak figyelembe vennie az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése alapján lefolytatott vizsgálat 1. szakasza során.

52. Az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének első mondata értelmében, figyelembe véve az adott természeti terület megőrzésével kapcsolatos célkitűzéseket, megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy projekt hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy projekt részeként valószínűleg jelentős hatással lesz arra.

53. Az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének első mondata a projekt vagy terv hatásainak a megfelelő vizsgálatára vonatkozó követelményt tehát ahhoz a feltételhez köti, hogy fennálljon a valószínűsége vagy a kockázata annak, hogy a terv vagy projekt jelentős hatással lesz e területre.³⁴ Konkrétan az elővigyázatosság elvére figyelemmel úgy kell tekinteni, hogy ilyen kockázat áll fenn

30 2018. november 7-i Coöperatie Mobilisation for the Environment és társai ítélet (C-293/17 és C-294/17, EU:C:2018:882, 82. pont).

31 A Coöperatie Mobilisation for the Environment és társai egyesített ügyekre vonatkozó indítványom (C-293/17 és C-294/17, EU:C:2018:622, 136. pont); az Inter-Environnement Wallonie és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ügyre vonatkozó indítványom (C-411/17, EU:C:2018:972, 171. és 172. pont).

32 2010. január 14-i Stadt Papenburg ítélet (C-226/08, EU:C:2010:10, 47. pont).

33 Lásd a fenti 4. pontot.

34 2004. szeptember 7-i Waddenvereniging és Vogelbeschermingsvereniging ítélet (C-127/02, EU:C:2004:482, 43. pont); 2019. július 29-i Inter-Environnement Wallonie és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ítélet (C-411/17, EU:C:2019:622, 134. pont).

abban az esetben, ha az adott területre vonatkozó legjobb tudományos ismeretek alapján nem zárható ki, hogy a terv vagy projekt az e területre vonatkozó megőrzési célkitűzésekre hatással van.³⁵ Ennek kockázatát többek között az ilyen terv vagy projekt által érintett terület egyedi környezeti jellemzőinek és feltételeinek figyelembevételével kell megítélni.³⁶

54. Az előzetes vizsgálat során a fent említett szempontokat tehát átfogóan figyelembe kell venni annak érdekében, hogy igazolható legyen a teljes vizsgálat mellőzése.

55. A területrendezési tanács által a 2008. évi engedéllyel összefüggésben tett – nyilvánvalóan hallgatólagos – megállapítás, hogy a projekt nem fogja hátrányosan befolyásolni a terület épségét, ebben az összefüggésben csak valószínűsítő körülmény. Súlya azoktól az indokoktól függ, amelyekre a területrendezési tanács ezt a megállapítást alapította. Mivel azonban az előzetes döntéshozatal iránti kérelem szerint ez az engedély már 2008-ban sem tartalmazott teljes, pontos és végleges megállapításokat és következtetéseket, amelyek minden észszerű tudományos kételyt eloszlatnak volna a munkálatok hatásait illetően, ma még kevésbé sem zárhatja ki a területre gyakorolt kedvezőtlen hatások veszélyét.

56. A hatásvizsgálat mellőzéséhez sokkal inkább további tudományos ismeretekre lenne szükség. Ezeknek az ismereteknek először is ki kellene küszöbölniük a 2008-as vizsgálat hiányosságait, és másodsor, figyelembe kellene venniük a projekt, az érintett védett élőhelyek és fajok,³⁷ valamint a tudományos ismeretek időközben bekövetkezett változásait. Adott esetben be kellene vonni időközben megjelent más terveket és projekteket is, ha ezek a vizsgálandó tervvel vagy projekttel együtt jelentős hatással lehetnek a területre.

57. Ezért a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének első mondata szerinti hatásvizsgálatot le kell folytatni, ha az adott területre vonatkozó legjobb tudományos ismeretek alapján nem zárható ki, hogy a terv vagy projekt az e területre vonatkozó megőrzési célkitűzésekre hatással van. Ugyanezen terv vagy projekt korábbi vizsgálata csak annyiban zárhatja ki ezt a veszélyt, amennyiben teljes, pontos és végleges megállapításokat és következtetéseket tartalmaz, amelyek minden észszerű tudományos kételyt eloszlatnak a munkálatok hatásait illetően. Az előzetes vizsgálatnak ezért ezen túlmenően orvosolnia kell az e korábbi vizsgálat hiányosságait, és figyelembe kell vennie, hogy a projektet időközben módosították-e, hogy vannak-e olyan új, más tervek vagy projektek, amelyek a vizsgálandó tervvel vagy projekttel együtt jelentős hatással lehetnek a területre, azonban figyelembe kell vennie azt is, hogy bekövetkeztek-e az érintett védett élőhelyeket és fajokat érintő változások, valamint hogy rendelkezésre állnak-e új tudományos ismeretek.

C. 5. kérdés – Az irányelvvel összhangban történő értelmezés és a felek érvei

58. Az ötödik kérdéssel a High Court (felsőbbíróság) azt kívánja megtudni, hogy meddig terjed a nemzeti jog irányelvvel összhangban történő értelmezésének kötelezettsége, ha az eljárásban részes felek erre az értelmezésre kifejezetten nem hivatkoztak.

35 2004. szeptember 7-i Waddenvereniging és Vogelbeschermingsvereniging ítélet (C-127/02, EU:C:2004:482, 44. pont); 2019. július 29-i Inter-Environnement Wallonie és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ítélet (C-411/17, EU:C:2019:622, 134. pont).

36 2018. április 17-i Bizottság kontra Lengyelország (Białowieża-erdő) ítélet (C-441/17, EU:C:2018:255, 112. pont); 2019. július 29-i Inter-Environnement Wallonie és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ítélet (C-411/17, EU:C:2019:622, 134. pont).

37 Ebben az értelemben: 2012. szeptember 11-i Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias és társai ítélet (C-43/10, EU:C:2012:560, 115. pont).

59. E kérdés háttérében az a körülmény áll, hogy a területrendezési tanács az engedély időtartamának a jogvita tárgyát képező meghosszabbítását nem olyan rendelkezésekre alapította, amelyek előírják az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése szerinti hatásvizsgálatot, nevezetesen nem a 2000. évi PDA 42. szakaszára, hanem a 2000. évi PDA 146B. és 146C. szakaszára, amelyek nem írnak elő ilyen vizsgálatot. A jogalap megválasztása azonban kifejezetten nem képezte az alapeljárásban benyújtott kereset tárgyát.

60. A valamely meghatározott jogalap kifejezett érvényesítésére való hivatkozás azon ítélkezési gyakorlat figyelembevételére indít, amely értelmében a bíróságnak bizonyos kérdéseket hivatalból kell vizsgálnia. Eszerint az uniós jog ugyan nem írja elő a nemzeti bíróságok számára, hogy hivatalból vizsgálják az uniós rendelkezések megsértésére alapított jogalapot, amennyiben e jogalap vizsgálatával túllépnék a felek által körülhatárolt jogvita kereteit. E bíróságok csak akkor kötelesek a kötelező erejű uniós jogra vonatkozó jogalapot hivatalból figyelembe venni, amennyiben a nemzeti jog értelmében jogosultak vagy kötelesek ezt megtenni egy kötelező erejű nemzeti jogszabály vonatkozásában.³⁸

61. Közelebbről megvizsgálva azonban ez az ítélkezési gyakorlat a jelen ügyben nem releváns, mivel – amennyire ez az ügy irataiból kitűnik – a Friends of the Irish Environment valójában mindvégig hivatkozott arra, hogy megsértették az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdését. Nincs tehát ok arra, hogy ezt a kérdést hivatalból vizsgálják.

62. A kérdés sokkal inkább arra vonatkozik, hogy az e rendelkezésre való hivatkozás köthető-e ahhoz a feltételhez, hogy a fél a nemzeti jog azon rendelkezéseire is hivatkozzon, amelyeknek az alkalmazására és az irányelvvel összhangban történő értelmezésére az uniós jog esetleges megsértésének orvoslása érdekében szükség van.

63. Amint azt a Friends of the Irish Environment és a Bizottság helytállóan előadja, az ítélkezési gyakorlat e tekintetben egyértelmű.

64. A Bíróság ugyanis több alkalommal kimondta, hogy a tagállamok irányelvből eredő kötelezettsége az abban előírt eredmény elérésére, valamint azon feladatuk, hogy megtegyék a megfelelő általános és különös intézkedéseket e kötelezettség teljesítésének biztosítása érdekében, a tagállamok minden hatóságára vonatkozik, beleértve hatáskörük keretén belül az igazságszolgáltatás szerveit is.³⁹

65. Ebből következik, hogy a nemzeti jog értelmezésére hivatott nemzeti bíróságnak e jog alkalmazása során figyelembe kell vennie e jog szabályainak összességét, és az e jog által elfogadott értelmezési módszereket kell alkalmaznia azért, hogy azt a lehető legnagyobb mértékben a szóban forgó irányelv szövege és célja alapján értelmezze annak érdekében, hogy elérje az irányelv által meghatározott eredményt, és így módon megfeleljen az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdésének.⁴⁰

38 1995. december 14-i van Schijndel és van Veen ítélet (C-430/93 és C-431/93, EU:C:1995:441, 13., 14. és 22. pont); 1996. október 24-i Kraaijeveld és társai ítélet (C-72/95, EU:C:1996:404, 57., 58. és 60. pont); 2008. február 12-i Kempster ítélet (C-2/06, EU:C:2008:78, 45. pont); 2017. április 26-i Farkas ítélet (C-564/15, EU:C:2017:302, 32. és 35. pont).

39 1984. április 10-i von Colson és Kamann ítélet (14/83, EU:C:1984:153, 26. pont); 1997. december 18-i Inter-Environnement Wallonie ítélet (C-129/96, EU:C:1997:628, 40. pont); 2018. augusztus 7-i Smith ítélet (C-122/17, EU:C:2018:631, 38. pont).

40 1999. február 25-i Carbonari és társai ítélet (C-131/97, EU:C:1999:98, 49. és 50. pont); 2004. október 5-i Pfeiffer és társai ítélet (C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:584, 113–116. pont); 2018. augusztus 7-i Smith ítélet (C-122/17, EU:C:2018:631, 39. pont); 2019. május 14-i CCOO ítélet (C-55/18, EU:C:2019:402, 69. pont).

66. Amennyiben ez nem lehetséges, úgy az uniós jog elsőbbsége megköveteli, hogy az uniós jogi rendelkezéseket – hatásköreik keretei között – alkalmazni hivatott nemzeti bíróságok kötelesek biztosítani e rendelkezések teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörüknel fogva – eltekintve az azokkal ellentétes nemzeti rendelkezések alkalmazásától.⁴¹ Ezt a kötelezettséget az korlátozza, hogy legalábbis valamely irányelv önmagában nem keletkeztet magánszemélyekre vonatkozó kötelezettséget, következésképpen arra ilyenként nem is lehet magánszemélyekkel szemben hivatkozni.⁴²

67. Ezzel szemben nem szükséges, hogy a felek a nemzeti bíróságok előtt kifejezetten konkrétan megjelöljék, hogy e bíróságoknak a nemzeti jog mely normáit kell az irányelvvel összhangban értelmezniük vagy melyek alkalmazását kell mellőzniük. E normák azonosítása, valamint a nemzeti jog és az uniós jog közötti esetleges ellentmondás kiküszöbölésére szolgáló eljárás kialakítása sokkal inkább a nemzeti bíróságok arra vonatkozó kötelezettségének részét képezi, hogy az irányelvben előírt eredményt elérjék.

68. Az alapügyben egyébiránt nem nyilvánvaló, hogy miért kellene a High Courtnak (felsőbíróság) meghatároznia az építési szakasz meghosszabbítására vonatkozó megfelelő jogalapot, ha megállapítaná, hogy a meghosszabbítást az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének megsértésével biztosították.

69. A nemzeti bíróság arra vonatkozó kötelezettsége, hogy a nemzeti jogszabályokat, amennyire lehetséges, az uniós joggal összhangban értelmezze, mindenesetre nem függ attól a követelménytől, hogy az e bíróság előtt folyamatban levő eljárásban részes felek erre a konkrét értelmezésre kifejezetten hivatkozzanak, amennyiben e felek legalább az uniós jog irányadó rendelkezéseinek megsértését kifogásolják.

D. 6. kérdés – Jogvesztés

70. A hatodik kérdéssel a High Court (felsőbíróság) azt kívánja megtudni, hogy köteles-e mellőzni az olyan nemzeti eljárásjogi szabály alkalmazását, amely kizárja, hogy a kifogást emelő személy megkérdőjelezze egy korábbi (lejárt) engedély érvényességét egy engedély iránti későbbi kérelemmel összefüggésben.

71. E kérdést a High Court (felsőbíróság) csupán arra az esetre teszi fel, ha az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdését azért kell alkalmazni a meghosszabbításra, mivel az eredeti engedélyt a nemzeti jog olyan rendelkezése alapján adták meg, amely az élőhelyvédelmi irányelvet nem megfelelően hajtotta végre. Amint azt már kifejtettem, ez a szempont azonban nem releváns,⁴³ így erre a kérdésre nem szükséges választ adni.

72. Ez a kérdés egyébiránt ismét a jogbiztonság és a bizalomvédelem gondolatát veti fel. Amennyiben ezek az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének alkalmazása szempontjából jelentőséggel bírnak, úgy ezek ugyanakkor a fentebb már vizsgált egységes művelet jogi alakzatában érvényre jutnak.⁴⁴ A hatodik kérdést ezért sem szükséges külön megválaszolni.

41 1978. március 9-i Simmenthal ítélet (106/77, EU:C:1978:49, 24. pont); 2018. december 4-i Minister for Justice and Equality és Commissioner of An Garda Síochána ítélet (C-378/17, EU:C:2018:979, 35. pont); 2019. december 19-i Deutsche Umwelthilfe ítélet (C-752/18, EU:C:2019:1114, 42. pont).

42 2018. augusztus 7-i Smith ítélet (C-122/17, EU:C:2018:631, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Lásd továbbá: 2004. január 7-i Wells ítélet (C-201/02, EU:C:2004:12, 57. és 58. pont).

43 Lásd a fenti 42. pontot.

44 Lásd a fenti 30. és azt követő pontokat.

V. Véggövetkeztetések

73. Azt javaslom tehát a Bíróságnak, hogy a következőképpen határozzon:

- 1) A valamely létesítmény építésére vonatkozó engedély időtartamának meghosszabbításáról hozott olyan határozat, amelynek hiányában nem lehet munkálatokat végezni, valamely projekt önálló jóváhagyásának tekintendő, így a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló 92/43/EGK irányelv 6. cikkének (3) bekezdése alkalmazandó.
- 2) A 92/43 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének első mondata szerinti hatásvizsgálatot le kell folytatni, ha az adott területre vonatkozó legjobb tudományos ismeretek alapján nem zárható ki, hogy a terv vagy projekt az e területre vonatkozó megőrzési célkitűzésekre hatással van. Ugyanezen terv vagy projekt korábbi vizsgálata csak annyiban zárhatja ki ezt a veszélyt, amennyiben teljes, pontos és végleges megállapításokat és következtetéseket tartalmaz, amelyek minden észszerű tudományos kételyt eloszlatnak a munkálatok hatásait illetően. Az előzetes vizsgálatnak ezért ezen túlmenően orvosolnia kell az e korábbi vizsgálat hiányosságait, és figyelembe kell vennie, hogy a projektet időközben módosították-e, hogy vannak-e olyan új, más tervek vagy projektek, amelyek a vizsgálandó tervvel vagy projekttel együtt jelentős hatással lehetnek a területre, azonban figyelembe kell vennie azt is, hogy bekövetkeztek-e az érintett védett élőhelyeket és fajokat érintő változások, valamint hogy rendelkezésre állnak-e új tudományos ismeretek.
- 3) A nemzeti bíróság arra vonatkozó kötelezettsége, hogy a nemzeti jogszabályokat, amennyire lehetséges, az uniós joggal összhangban értelmezze, nem függ attól a követelménytől, hogy az e bíróság előtt folyamatban levő eljárásban részes felek erre a konkrét értelmezésre kifejezetten hivatkozzanak, amennyiben e felek legalább az uniós jog irányadó rendelkezéseinek megsértését kifogásolják.